

AFAD, Bütçe Oyunları ve Sayıştay Denetimi

1-SAYIŞTAY

Sayıştay denetimi ve mali hususların denetimini içeren iş ve işlemler; göktürk devleti dönemine kadar dayanmaktadır. Osmanlı Doneminde Mali sistem açısından Selçuklulardan ve İlhanlılardan önemli derecede etkilenen Osmanlı Devletinde mali denetim, 16. yüzyıldan Maliye Nezaretinin kuruluşuna kadar geçen süre içinde Başbâkî Kulluğu tarafından yürütülmüştür. 29 Mayıs 1862 tarihinde, Sayıştayın bu günkü kurumsal alt yapısını oluşturan Divan-ı Muhasebat kurulmuştur. 01.06.1934 tarihinde yürürlüğe giren 2514 sayılı “Divan-ı Muhasebat Kanunu” Divan-ı Muhasebatın kuruluş ve işleyişini yeniden düzenleyerek, bu tarihe kadar uygulanan dağınık mevzuatı yürürlükten kaldırmıştır.

Devlet bütçesinin nitelik ve yapısal yönden gelişmeler göstermesi ve 2514 sayılı Kanun’un gereksinimleri karşılayamaz olması nedeniyle Divan-ı Muhasebat, 1961 Anayasası’nın 127’nci maddesinde Sayıştay olarak yeni bir kuruluşa ve işleyişe kavuşturulmuştur.

A-832 SAYILI KANUNA GÖRE SAYIŞTAYIN GÖREV VE YETKİSİ:

Madde 1

Sayıştay, genel ve katma bütçeli dairelerin gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini yargılama yoluyla kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir.

B-6085 SAYILI KANUN İLE

Sayıştayın görevleri

MADDE 5 – (1) Sayıştay;

- Kamu idarelerinin mali faaliyet, karar ve işlemlerini hesap verme sorumluluğu çerçevesinde denetler ve sonuçları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisine doğru, yeterli, zamanlı bilgi ve raporlar sunar.
- Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin; gelir, gider ve mallarına ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olup olmadığını denetler, sorumluların hesap ve işlemlerinden kamu zararına yol açan hususları kesin hükme bağlar.
- Genel uygunluk bildirimini Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar.
- Kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapar

Bu çerçevede 2010 tarihli Kqanun ile Sayıştayın 1000 yıllık gücü ve yetkileri 2010 tarihinde elinden alınmış olup sadece bilgi veren hesapları uygunluğunun muhasebat açısından incelenmesine ve bilgi vermeye indirgenmiştir.

Kısıtlı denetim ve inceleme yetkisi ile yapılan AFAD denetim raporları ekte sunulmuştur. Bu raporlar baz alınarak yapılan incelemede büyük bütçe oyunları tespit edilmiştir. AFAD in bağış ve yardımlarla ile bütçeden ayrılan payların bütçe oyunları ile iktidar tarafından kaynakların amaç dışı yerlere aktardığı saptanmıştır.

AFAD in amaç dışı kaynak kullanımı ile 6 Şubat depreminde yetersiz kıfayetsiz ve eksik kaldığı saptanmıştır.

AFAD afet dışı dönemlerde ıktıdarın denetim dışı kaynak kullanımı ile peşkeş çekilen imamcıkların yönettiği bir kuruluş olduğu ortaya çıkmıştır.

Bu kurumun basına iş bilmeyen yönetici ve idarecilerin atanması özellikle tercşh edildiği görölmektedir. Çünkü iş bilmeyen yönetici ve idareciler yapılanlara hem göz yummuş hem de yapılanları algılamamışlardır.

2-BÜTÇE DEKİ BUYUK OYUN ;SERMAYE TRANSFERLERİ

AFAD'ın bütçe uygulama sonuçlarına göre, harcama kalemleri içinde en önemli harcamayı transfer harcamalarının oluşturduğu görölmektedir.

Buna göre son 5 yıllık SERMAYE TRANSFERLERİ ve toplam giderler içerisindeki yüzdesi aşağıda sunulmuştur.

AFAD SERMAYE TRANSFERLERİ

YIL	SERMAYE TRANSFERLERİ	TOPLAM GİDERLER	%
2018	114.524.605,00	3.462.961.932,00	3,31%
2019	475.357.688,00	1.778.970.957,00	26,72%
2020	3.015.549.584,00	5.707.092.721,00	52,84%
2021	7.784.550.158,00	10.862.205.184,53	71,67%
2022	12.257.646.498,60	16.128.482.235,00	76,00%
TOPLAM	23.647.628.533,60	37.939.713.029,53	62,33%

SERMAYE TRANSFERLERİ BÜTÇE İÇERİSİNDE 07 KODU İLE YER ALMAKTADIR. AFAD IN SERMAYE TRANSFERLERİ

07.01 (KURUM, İŞLETME ve HANE HALKINA YAPILAN SERMAYE TRANSFERLERİ) AFADIN SERMAYE TRANSFERLERİN AÇIKLAMASINI İÇERMEKTEDİR.

Kar amacı gütmeyen kuruluşlara, hane halkına yurt dışına yapmaktadır. En büyük cari transfer ödemesi hane halkına yapılmaktadır. Son üç yılda cari transfer ödemelerinin 1,5 milyar seviyesinde sabit kaldığı görölmektedir.

Bütçe uygulama sistemimizde “**sermaye transferleri**”; Sermaye birikimi amaçlayan ve sermaye nitelikli mal ve hizmetlerin finansmanı amacıyla bütçe dışına yapılan karşılıksız ödemelerdir. AFAD bütçesinin en büyük harcama kalemini oluşturan sermaye transferinin 07.01 Bütçe kodu ile; “KURUM, İŞLETME ve HANE HALKINA YAPILAN SERMAYE TRANSFERLERİ” adı ile gerçekleştirildiği AFAD'ın bütçe verilerinden anlaşılmaktadır. **Ancak sayıstay tablolarında 07.01 kodunun alt kalemleri yer almadığı için örneğin 2022 yılında AFAD tarafından yapılan 12,4 milyar liralık sermaye transferinin kamu kurumlarına mı, hane halkına mı, yurt dışına mı yapıldığı ayrıntısını bilinmediği görölmektedir.**

AFAD gibi, afet anında çadır, gıda ve diğer ihtiyaçları karşılayacak olan kurumun yıllık mal ve hizmet alımlarının düşük seviyede kalması dikkat çekmektedir. Örneğin 2022 yılında mal ve hizmet alımı 250 milyon liradır. Bu rakam, kurumun toplam bütçesi içinde %1,55 gibi bir orana tekabül etmektedir. Mal ve hizmet alımlarının bir kısmının kurumun ve kurum personelinin mutlak ihtiyaçlarına yönelik olabileceği de dikkate alındığında bir afette kullanılacak mal alımlarının düşük miktarda kalması gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır.

3-Sonuç

ARAŞTIRMAYI DERİNLEŞTİRİDİĞİMİZDE 07.01 “KURUM, İŞLETME ve HANE HALKINA YAPILAN SERMAYE TRANSFERLERİ” KALEMİNİN ASLINDA GÖRÜLDÜĞÜ GİBİ OLMADIĞI “T.C CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI TARAFINDAN HAZIRLANAN 2021-2023 DÖNEMİ BÜTÇE HAZIRLAMA REHBERİNDE “ ORTAYA ÇIKMIŞTIR.

BU RAPORUN 282.VE 283 SAYFASINDA 07.01 KODLU SERMAYE TRASFERLERİ KALEMİNİN ALT KALEMLERİ AŞAĞIDA GÖRÜLDÜĞÜ GİBİDİR.

07

SERMAYE TRANSFERLERİ

07.01

KURUM, İŞLETME ve HANE HALKINA
YAPILAN SERMAYE TRANSFERLERİ

07.01.10

Kamu Teşebbüslerine Sermaye
Transferleri

07.01.10.01

T.C. Devlet Demiryolları'na

07.01.10.02

Tarım İşletmelerine

07.01.10.03

Toprak Mahsulleri Ofisi'ne

07.01.10.04

Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü'ne

07.01.10.05

Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.'ye

07.01.10.06

Elektrik Üretim A.Ş.'ye

07.01.10.07

Elektrik İletim A.Ş.'ye

07.01.10.08

Türkiye Elektrik ve Taahhüt A.Ş.'ye

07.01.10.09

Türkiye Taşkömürü Kurumu'na

07.01.10.10

Üretici Birliklerine

07.01.10.11

Tarım Kredi Kooperatiflerine

07.01.10.12

Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'ye

07.01.10.13

Sümer Holding A.Ş.'ye

07.01.10.14

Makina ve Kimya Endüstrisi
Kurumu'na

07.01.10.15

Et ve Süt Kurumu Genel
Müdürlüğü'ne

07.01.10.16

Türkiye Petrolleri Anonim
Ortaklığı'na

07.01.10.90	Diğer Teşebbüslere
07.01.20	Döner Sermaye İşletmelerine Sermaye Transferleri
07.01.20.01	Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü'ne
07.01.20.90	Diğer Döner Sermaye İşletmelerine
07.01.30	Mali Kurumlara Sermaye Transferleri
07.01.30.01	Ziraat Bankasına
07.01.30.02	Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankasına
07.01.30.03	Türk Eximbanka
07.01.30.90	Diğer Mali Kurumlara
07.01.40	Fonlara Sermaye Transferleri
07.01.40.80	Ulusal Fona
07.01.40.90	Diğer Fonlara
07.01.90	Diğer Kurum, İşletme ve Hane Halkına Yapılan Sermaye Transferleri
07.01.90.01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık vb. Kuruluşlara
07.01.90.02	Vakıf Üniversitelerine
07.01.90.03	Diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarına
07.01.90.04	Kamu Ortaklıklarına
07.01.90.05	Özel Teşebbüslere
k07.01.90.06	Hane Halklarına
07.01.90.07	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri
07.01.90.08	Siyasi Tanıtma Giderleri
07.01.90.09	Kalkınma Ajanslarına
07.01.90.10	Bölgelerarası İşbirliği Proje Giderleri
07.01.90.11	Sosyal ve İktisadi Araştırma Proje Giderleri
07.01.90.12	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumuna
07.01.90.13	Akademik Ar-Ge Projelerine İlişkin Transferler
07.01.90.14	Akademik Ar-Ge Projelerine İlişkin Kurum Hissesi
07.01.90.15	Kamu Ar-Ge Projelerine İlişkin Transferler

07.01.90.16	Kamu Ar-Ge Projelerine İlişkin Kurum Hissesi
07.01.90.17	Savunma ve Uzay Sanayii Ar-Ge Projelerine İlişkin Transferler
07.01.90.18	Savunma ve Uzay Sanayii Ar-Ge Projelerine İlişkin Kurum Hissesi
07.01.90.19	Bilim ve Toplum Projelerine İlişkin Transferler
07.01.90.20	Bilim ve Toplum Projelerine İlişkin Kurum Hissesi
07.01.90.21	Devlet Yükseköğretim Kurumlarına Bölgesel Kalkınma Destekleri
07.01.90.22	Bilimsel Araştırma Projelerinin Desteklenmesine İlişkin Giderler
07.01.90.23	TÜBİTAK Tarafından Kurum Dışına Verilen Hizmetler Karşılığı Yapılan Transferler
07.01.90.24	Cazibe Merkezleri Destekleri
07.01.90.25	Araştırma Altyapıları Desteği
07.01.90.26	Afet Riski Altındaki Alanların Dönüşüm Giderleri
07.01.90.90	Sınıflandırmaya Girmeyen Diğer Kurum, İşletme ve Hane Halkına Yapılan Sermaye Transferleri
07.02	YURTDIŞI SERMAYE TRANSFERLERİ
07.02.10	Dış Ülkelere Yapılan Yardımlar
07.02.10.01	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne
07.02.10.90	Diğer Ülkelere
07.02.20	Uluslararası Kuruluşlara Yapılan Ödemeler
07.02.20.01	Uluslararası Kuruluşlara Katkı Ödemeleri
07.02.20.02	Uluslararası Kuruluşlara Yardım Ödemeleri
07.02.20.90	Uluslararası Kuruluşlara Diğer Ödemeler
07.02.30	Uluslararası Kuruluşlara
07.02.30.01	Uluslararası Kuruluşlara
07.02.40	Uluslararası Kuruluşlardan Merkezlerine
07.02.40.01	Uluslararası Kuruluşlardan

	Merkezlerine	
07.02.50	Eđitim Kurumlarına	
07.02.50.01	Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk Kazak Üniversitesiine	
07.02.50.02	Kırgızistan-Türkiye Üniversitesiine	Manas
07.02.90	Diğer Yurtdışı Sermaye Transferleri	
07.02.90.01	Türk Kültür Varlığının Korunması ve Tanıtımı Giderleri	
07.02.90.02	Siyasi Tanıtma Giderleri	
07.02.90.90	Sınıflandırmaya Girmeyen Diğer Yurtdışı Sermaye Transferleri	

BU KOD İLE YAPILAN ÖDEMELERDE SİYASİ TANITIM GİDERLERİ, VAKIF UNIVERSİTELERİNE ,ÖZEL ŞİRKETLERE , DERNEK VAKIF KURULUŞLAR GİBİ KALEMLERİ İÇERDİĞİ VE AFAD BİLANÇO VE GELİR TABLOLARINDA ANA KALEM BELİRTİLMEK İLE BERABER ALT HESAP KODLARININ BELİRTİLMEDİĞİ GÖRÜLMEKTEDİR.

HER YIL MECLİSTEN AFAD İCİN ALINAN KAYNAGIN VE DİĞER YARDIM VE BASILARININ % 76 Sİ SERMAYE HAREKETLERİ İLE KEYFİ VE GİZLİ OLARAK KULLANILDIĞI ORTAYA ÇIKMAKTADIR. YARDIMDAN ÇOK SERMAYE HAREKETLERİ İÇİN ÇALIŞAN BİR KURULUŞUN DEPREMDE Kİ YETERSİZLİĞİ VE KIFAYETSİZLİĞİ ÇOK NORMALDİR.